

Open brief aan Philippe Remarque

Datum postmerk

Geachte heer Remarque,

Een dezer dagen ontvingen wij, als nieuwe abonnee van de Volkskrant, uw persoonlijke brief dd 30 december 2014. 'Van harte welkom', schreef u. Ook de bijgevoegde folder waarin wordt uitgelegd hoe de krant in elkaar steekt, kwam ons zeer informatief voor. En zeker de specificatie van het abonnementsgeld had onze belangstelling, € 19,95 per maand.

Spijtig alleen dat u blijkbaar niet meer weet wie wij zijn, nadat wij dertig, soms meer dan veertig jaar al voor de Volkskrant hebben gewerkt, op de redactie of elders bij de krant. Het waren mooie tijden waarin de krant tot grote hoogte en omvangrijke oplagen steeg. Mogelijk bent u dat vergeten.

Toen wij als pensionado vertrokken, kregen we - nadat we al die jaren de krant gratis hadden gelezen - een abonnement van 10 euro per drie maanden. Gebaar van een empathische werkgever.

Eind vorig jaar kregen wij te horen dat uw bedrijf, De Persgroep, deze liefdadigheid niet langer kon trekken. Ons werd daarom geadviseerd een gewoon abonnement te nemen van 240 euro per jaar, feitelijk dus 200 euro meer dan wij gewoon waren te betalen.

Velen van ons hebben dat noodgedwongen gedaan. Niet van harte, toch blij dat we uw/onze krant kunnen blijven lezen.

Maar uw welkomstbrief valt bij sommigen van ons totaal verkeerd: op zijn minst onzorgvuldig, zo niet grievend. Of alleen maar hilarisch?

Hoogachtend,

Pensionado's van de Volkskrant

Welke politieke partij, wat denk je?

ONDER DE MENSEN' is een serie over de manier waarop pensionado's zich nog maatschappelijk nuttig maken. Niet achter de geraniums, maar buiten, onder de mensen. Zesde in de rij: **Maurits Schmidt**, eens verslaggever bij de Volkskrant.

Redactie: **Adriaan de Boer**.

Tik op YouTube mijn naam in en ik praat je in 'De gelukkig zo voorbij show' bij over mijn Werdegang sinds 2009. Een vierde filmpje toont het begin van mijn politieke carrière. Via een omweg kwam ik terecht in de tv-show van Metje Blaak en Clous van Mechelen, uitgezonden op Salto, dat ik in de provincie niet kan zien.

Twee seizoenen speelde ik in de soap 'Mokumse meiden' van Metje Blaak - die ik zelf dus nooit zag. In mijn stamkroeg blies het Zeedijkkoor zingend stoom af van de repetitie. Als tegengeluid zong ik van Hans en Joop. Ik was aangenomen. Verder schrijf ik lichtjes betaald voor

fotovakblad Pf de serie 'Kiek 'ns an', interviews met fotografen die de crisis inventief hebben overleefd. De klus kreeg ik op voorspraak van Merlijn Doomernik, met wie ik tien jaar bij Het Parool had gewerkt. Edie Peters, redactiebediende die ooit bij de Volkskrant de post op mijn bureau legde, werd mijn hoofdredacteur.

Om de serie VSOP te mogen schrijven in De Persmus, blad van Vrienden van het Persmuseum onder voorzitterschap

van óók ex-Volkskranter Ben Rogmans, moet ik zelfs voor de reiskosten geld meebrengen. Maar ik interview graag 'very superior old people', van Gerard van den Boomen via Lisette Lewin en Rinus Ferdinandusse tot Gerard Mulder.

Dan speel ik nog saxofoon met de behalve in eigen land wereldberoemde componist/trombonist Jim Fulkerson. En ik bedrijf politiek. Vijf jaar geleden nog onder aan de lijst met Lydia Rood en Jeroen Trommelen, die inmiddels de partij heeft verlaten. Vorig jaar opgestoten naar de dertiende plaats, vanwaar ik met voorkeurstemmen de VVD van de troon heb gestoten in mijn dorpje. Welke partij? Wat denk je?

In het lied 'Blonde Greet en Gelderse Neeltje' bezingen wij met het Zeedijkkoor twee oude hoeren. De slotregel luidt: 'Maar ons bevalt het best... Je komt nog eens onder de mensen!'

Maurits Schmidt

Sabine Lebesque over haar aanwezige vader Victor

Hij vraagt nooit naar wat ik doe

In Appel & Boom vertellen zelf schrijvende kinderen van Volksknarren over de invloed van hun ouder op huiselijk leven en beroepskeuze. **Sabine** (49, Amsterdam), is architectuurhistoricus bij de gemeente, dochter van **Victor Lebesque** (74), gedurende vele jaren Volkskrantredacteur in vele functies. Laatstelijk was hij voorzitter van de Raad voor de Journalistiek.

AL is Fleetstreet ver van de Amstel weggedreven, de Ysbreeker is nog immer bolwerk van journaillie. Sabine Lebesque wijst op twee schoolgenootjes achter ons, *NRC*'s Hester Carvalho en fotografe Cleo Campert. **Jacques de Jong** schuift aan met camera en **Victor Lebesque** fietst als een bedaagde Hitchcock door zijn eigen film naar het huis aan de Weesperzijde, waar Sabine 49 jaar geleden werd geboren en waar ze, met onderbrekingen, nog steeds boven haar ouders woont.

Jij bent wel heel dicht bij de boom blijven liggen.

'Ja hè! Zij kwamen hier vijftig jaar geleden wonen. Victor was zoon van een Maastrichtse huisarts. Ik heb na mijn studie nog in Barcelona gewoond en op de Oudezijds Voorburgwal. Uiteindelijk kwam ik er toch terug. Vroeger huurden we op drie hoog, moest ik buitenom naar m'n zolderkamer, onder het bed kijken of er geen vreemde meneer lag. Ik ben enig kind, ja. Later is het hele huis gekocht. Victor en Tine wonen beneden, ik breidde uit naar drie en vier hoog. Olivia, 20, en Timothy, 18, zijn in dezelfde kamer geboren als ik. Olivia zingt en acteert goed, Timothy begint op dreef te komen.

'Ik zou graag nog een document over het huis schrijven. Eind-negentiende-eeuwse architectuur, hoe het ligt tegenover de brug, waar je toch een weg verwacht. Wat is er in de oorlog mee gebeurd. Het had joodse bewoners die niet zijn teruggekomen. Victor had helemaal geen zin mee te doen, maar toen ik hem zo ver had om tenminste te helpen, stond hij meteen klaar met allerlei archiefstukken.

'Voor mij als enig kind trok het beroep van Victor een behoorlijke wissel op ons gezinsleven. Altijd aan het werk. Dat bepaalde de structuur van het huishouden.

Sabine Lebesque

Foto Jacques de Jong

Ik hing er maar een beetje bij, altijd. Hij zat natuurlijk graag in het café, zoals jullie allemaal. Er was geen internet of mobiele telefoon, dus moest je naar de plek waar de tamtam was. Dat was natuurlijk Hesp.'

Kwam jij daar ook wel: 'Ach vaderlief, toe drink niet meer?'

'Regelmatig! Vanaf dat ik kon lopen. Later kende ik het telefoonnummer van Hesp uit mijn hoofd; dat heb ik nu verdrongen. Na drie keer "Schat, ik kom er zo aan" tegen Tine, belde ik zelf. Dan moest barkeeper Han zeggen dat Victor net weg was. Of dat mamma de aardappelen kon opzetten, die allang verpieterd waren. Kijk, daar fietst 'ie. Karakteristiek profiel! De belangrijkste tijd was toen hij stadsredacteur was. Moest ik - zes, zeven jaar oud - mee op reportage. Tine was in die tijd medisch analist. Nu is ze kunstschilder, maar vraagt, onterecht bescheiden, veel te weinig geld voor haar werk.'

zo aan" tegen Tine, belde ik zelf. Dan moest barkeeper Han zeggen dat Victor net weg was. Of dat mamma de aardappelen kon opzetten, die allang verpieterd waren. Kijk, daar fietst 'ie. Karakteristiek profiel! De belangrijkste tijd was toen hij stadsredacteur was. Moest ik - zes, zeven jaar oud - mee op reportage. Tine was in die tijd medisch analist. Nu is ze kunstschilder, maar vraagt, onterecht bescheiden, veel te weinig geld voor haar werk.'

Je hebt het journalistieke bestaan dus met de papepel binnengekregen.

'En dan zijn mijn ouders ook nog eens ontzettende kibbelaars. Jip-en-Janneketaferelen. Naar het strand: hij boos omdat zij de verkeerde zwembroek heeft ingepakt, zij omdat het verkeerde beleg op brood zit. En dat al meer dan vijftig jaar: ze zijn vanaf hun veertiende samen. Victor had - en heeft nog steeds - het woord aan tafel, al heeft hij minder te vertellen dan vroeger. Hij doet het nu ook, maar alleen omdat hij een beetje doof wordt. Dan

kan hij zelf het gesprek gaande houden.'

Victor brengt onrust mee, maar ook gezelligheid?

'Hij overrulet Tine altijd, al wordt dat nu wat minder. Ik kan ook wel op mijn praatstoel zitten. Maar thuis vragen Tine of Victor nooit wat ik doe. Jullie weten straks meer dan zij. Victor is de zender. Ik maak me er niet druk om, maar toch is het bijzonder: ik sta midden in het leven, in de Amsterdamse politiek, vastgoed, woningbouw. Ik heb korte lijnen met sommige kranten. Eigenlijk breng ik nu de nieuwtjes mee. Hij vraagt er nooit naar. Het lijkt wel een frustratie. Ja, dat mag in je krantje. Ik vertel het hem zelf ook. Af en toe ben ik er geïrriteerd over. Die rol van verteller heeft hij nooit afgeleerd.'

Geen-Stijl, zelf betrokken partij, noemde hem als voorzitter Raad voor de Journalistiek een ouwe zak van 137 jaar. Hij reageerde zeer alert.

'Bij de Raad ging het al een tijd niet zoals het had moeten gaan. Hij heeft zijn actieve rol nog wat kunnen verlengen. Hij studeerde pas laat rechten, avondstudie, samen met collega Jos Klaassen. Hij is tegenwoordig behoorlijk gefocust op de kleinkinderen, vooral op Olivia. Als wij binnenkomen, verwacht hij onze stemmen. Maar hij is nog helemaal bij hoor!

'Ik kwam als kind ook op de Wibautstraat. Als hij zondagsdienst had, ging ik mee, wat tekenen, kijken wat er uit de telex kwam, zelf op schrijfmachines tikken,

Zie verder pagina 3

Vervolg van pagina 2

chocolademelk tappen, broodje kroket van Hartog eten.

‘Victor was wel een super betrokken vader, maar ook dominant. Hij vond het bijvoorbeeld belachelijk dat ik met gymnasium bèta dat suffe vak van kunstgeschiedenis ging studeren. Hij heeft me er nooit in gestimuleerd. Zoals ik ook nooit een complimentje kreeg voor een werkstuk. Ik schreef maar Surinaams volgens hem, maakte te veel fouten, deed het nooit goed.

‘Thuis hadden we wel *Volkskrant*-collega’s over de vloer. **Gerard Pâques**, Victor’s maatje. Te vroeg gegaan. Zijn dochter Pascale was als baby al bij ons, ze is een soort zusje van mij gebleven. **Jan Heinemans**, wat ouder, gezellig, met hem kon je stoeien. **Wim en Betty Ruigrok** kwamen vaak. **Erna van den Berg**. Haar zoon Gilian is een van mijn beste vrienden gebleven. **Ben Haveman**, zijn vrouw **Marga van Praag**, **Martin Ruyter**. **Ineke Jungschleger**. Met **Maria Hendriks** was ik ook vrij close. **Jaap Huisman** en **Jan Blokker** kwamen ook.’

Zat Victor niet nogal op de rechtervleugel van de krant? De demonstranten van ‘geen woning geen kroning’ in 1980 noemde hij minstens schorriemorrie.

‘Durf ik niet te zeggen. Viel wel mee toch? Hij heeft in elk geval nóóit VVD gestemd. Wel vrij vroeg D66. In z’n werkka-

merijte op zolder, waar Timothy nu slaapt, hing toen ik klein was nog het PSP-affiche met de blote dame en de koe. En nee, niet alleen vanwege die dame.’

Heeft Victor ooit z’n best gedaan jou in de journalistiek te krijgen?

‘Nee. Hoewel, na mijn afstuderen had ik in Barcelona een stukje over een tentoonstelling geschreven. Dat kon *de Volkskrant* niet plaatsen. Victor stuurde het door naar de *NRC*, en daar hield ik een vaste rubriek aan over, met een culturele agenda voor Spanje. Perfect baantje: ik kwam als journalist overal binnen.

‘In die tijd schreef ik ook twee verhalen voor *Vrij Nederland* over stedenbouw en architectuur. Bij Joop van Tijn, vader van mijn schoolvriendinnen.’

Je bent dus gewoon als journalist begonnen.

‘Ja! Dat besef ik nu pas. In mijn huidige werk ben ik vooral bezig met bouwproductie en stadsontwikkeling. Dat hoeft dus niet altijd over het verleden te gaan.

‘Ik heb tien jaar bij het Nederlands Architectuur Instituut gewerkt, tentoonstellingen gemaakt, boeken geschreven, zoals over stedenbouwkundig architect-ontwerper Yona Friedman. En verschillende over Amsterdam, zoals *Het IJ Rondom*.

‘Inmiddels werk ik alweer vijftien jaar bij wat vroeger het Grondbedrijf was, nu *Resultaat Verantwoordelijke Eenheid Grond en Ontwikkeling*; ik heb het niet

Victor Lebesque

bedacht. We doen erfpacht, stadsontwikkeling. Ik schrijf speeches en beleidsnotities voor mijn wethouders. Dus ik doe ook politiek getinte werkzaamheden.’

Heb jij er baat bij gehad dat je vader journalist is?

‘Dat denk ik wel. Ik heb toch zijn taalgevoeligheid geërfd. Ben ik blij mee. Ik ben een van de weinigen op mijn werk die nog een beetje Nederlands kan schrijven, een stuk kan redigeren. En dat zegt de vrouw die van haar vader te horen kreeg dat ze alleen nog maar Surinaams kon spellen!

‘Ik word er gek van als de wethouder slordig geschreven teksten krijgt. Ik heb iets jufferigs om dat te corrigeren. Ja, dat komt toch wel erg van Victor.

Maurits Schmidt

Leesplezier

Willem Kuipers heeft een antenne voor veranderingen in het taalgebruik. Beter, slechter, in elk geval anders. In deze rubriek signaleert hij veranderingen in het taalgebruik bij de media.

HET bedrukte papier staat op het punt te verdwijnen, maar

zo ver is het nog lang niet. De hele dag door zie ik bedrukt papier en veel ervan léés ik. Niet om te horen dat een gezellige *Bed and Breakfast* in Friesland mij een *wijds* landschap in het vooruitzicht stelt, maar om de taal.

Taal is een eh... eh... fascinerend communicatiemiddel. Film is ook mooi, en muziek is nóg mooier, maar taal, ja, daar raak je niet op uitgekeken, hè?

In een brief van *Natuurmonumenten* lees ik dat ‘er iets mist’. Meteen heb ik nogal weerkundige associaties, maar nee, *Natuurmonumenten* bedoelt dat ‘er iets ontbreekt’ – wát weet ik niet, ik lees al niet meer verder.

In een brief van de bank – ondertekend door zo’n hoogopgeleide met het handschrift van een kind – lees ik dat ze *processen* gaan *borgen* en *quick wins* zullen worden *gemonitord*. Op tv voorspelt de weerman dat de temperatuur *richting* de twintig graden gaat. *Richting*, let op, is *naar* aan het verdrij-

ven. *Naar*, nee, je gaat tegenwoordig *richting* Amsterdam. Wat moet je ermee?

Ik herschrijf.

Taal is voor mij allang niet uitsluitend meer communicatie, het is wérk. Het heeft het puzzelen naar de tweede plaats, sorry, *richting tweede plek* verdrongen.

Het zou mooi geweest zijn als ik deze eerste aflevering van *Lezen en schrijven* met de wens ‘veel leesplezier’ had kunnen beëindigen. Maar dat kan ik niet. ‘Veel leesplezier’ is zo’n

beetje het allersufste cliché dat een journalist op zijn toetsenbord kan aantikken - wat de hoofdredacteur van *de Volkskrant* er niet van weerhield zijn brief aan nieuwe abonnees zo te besluiten.

‘Veel leesplezier.’

‘Leesplezier’ is een bedenksel van kirrende halvegaren die niet weten wat lezen is en het ook nooit doen.

Lezen is niet per se plezierig. Voor veel mensen is het zelfs een straf. In elk ge-

val kun je het niet los zien van wát je leest.

Dat kan tamelijk erg zijn.

Denk aan het ijzingwekkende verslag in de *NRC* van de executie op de redactie van *Charlie Hebdo*. Verteld door Sigolène Vinson, een jonge vrouw die juridische columns schrijft voor het blad. Ze ontkwam op het nippertje.

Lezen moet.

Willem Kuipers

Actie

Het leek op YouTube alsof die soldaat opgewekt het stof afklopte van de kleding van Raif Badawi. In feite was hij bezig met de eerste vijftig van duizend stokslagen die de Saoedi-Arabisch blogger de komende weken gaat krijgen. Het zag er dus niet zo dramatisch uit als het leek bij de aankondiging van tien jaar cel en duizend zweepslagen - waarbij je een tot pulp geslagen rug en erger voorstelt. Zo'n pak rammel overleef je niet, dacht ik.

Badawi kreeg straf omdat hij op zijn internetblog zich niet netjes over de islam had uitgelaten. Enkele dagen ervoor was die dramatische aanslag geweest op de redactie van Charlie Hebdo in Parijs, omdat ze zich ook niet netjes over de islam had uitgelaten. Heel Europa op zijn kop. Met miljoenen de straat op, terecht natuurlijk. Internationale staatslieden, ook van de foute soort, vielen elkaar in de armen.

Op hetzelfde moment werd in Nigeria een complete volksstam van vrouwen, kinderen en oude mensen weinig zachtzinnig neergemaaid door hetzelfde slagfanatici dat in Parijs was tekeergegaan en die in Saoedi-Arabië Raif Badawi zouden afranselen.

Terwijl Europa bevangen werd door ver-

ontwaardiging en paniek, reageerden de media flauwtjes op de misdaden van dezelfde vijand in Nigeria en Saoedi-Arabië. Te ver van ons bed. Hoezo! Raif Badawi was binnen handbereik, op de iPad, te volgen geweest. En daar in Nigeria heerst hetzelfde fanatisme als bij sommige islamextremisten in Verviers of Amsterdam. Hoezo ver van ons bed?!

Sinds 1981 (tegen de opslag van kruisraketten) had ik niet meer gedemonstreerd. Ik heb een hekel aan massa's en aan groepen en aan het scanderen van leuzen. Maar in 1981 ging er een aardige vriendin mee. Voor de verkrachte vrouwen van Serious Request liet ik me strikken via de tekenclub: portretten tekenen van voorbijgangers, voor een tientje. Stomtoevallig brak vervolgens Charlie Hebdo uit en vanwege mijn persvrijheid kon ik het niet laten om in de stad te gaan kijken. Actie!

Er drong tot me door dat de straf voor de Saoediër Raif Badawi in beginsel net zo erg is als het doodschieten van Charlies. Zowel Koran als Bijbel zegt dat het doden van één persoon even zwaar weegt als de moord op velen.

Ik werd bevangen door Principes.

Daar stond ik dan, een beetje lullig, on-

der de paraplu in een somber, druipend, grijs Den Haag. Ik zag niet alleen demonstranten uit mijn kruisraketentijd, ook een jongere generatie liep mee, en zelfs oosters getinte personen droegen borden en riepen 'Free Raif'.

Directeur Eduard Nazarski van Amnesty International leidde de club van enkele honderden demonstranten tot voor de deur van de Saoedische ambassade. Die bleef dicht, ondanks nadrukkelijk bellen van Nazarski. Toch had deze die ochtend per advertentie nog wel zijn 'welgemeende excuses' aangeboden voor het abusievelijk melden van zweepslagen in plaats van stokslagen.

Hij schoof een briefje onder de deur, dat we geweest waren en maande vervolgens de club tot het roepen van leuzen. Vijftig keer 'Stop', symbolisch getal.

Zeiknat maar tevreden stapte ik terug naar het Centraal Station. Ik had weer een daad verricht. En met resultaat, las ik de volgende dag.

Er komt waarschijnlijk een dag dat ik op de trein stap naar Lagos of Bagdad en dat ik daar met een bord ga zitten: 'Weg met IS'.

Ook in het actiewezen moet je groeien.

Jacques de Jong